

**Západočeská univerzita v Plzni Fakulta designu a umění
Ladislava Sutnara**

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Do králičí nory

PLZEŇ 2021 Tomáš Černý

**Západočeská univerzita v Plzni Fakulta designu a umění
Ladislava Sutnara**

Katedra výtvarného umění
Studijní program Výtvarná umění
Studijní obor Sochařství
Specializace Keramika

Do Králičí nory

Tomáš Černý

Vedoucí práce: doc. MgA. Gabriel Vach

Katedra výtvarného umění Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Západočeské univerzity v Plzni

Plzeň

2021

SUTNARKA

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI
Fakulta designu a umění Ladislava Sutnara
Akademický rok: 2019/2020

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE (projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **BcA. Tomáš ČERNÝ**
Osobní číslo: **D18N0091P**
Studijní program: **N8206 Výtvarná umění**
Studijní obor: **Sochařství, specializace Keramika**
Téma práce: **DESIGNOVÁ IMPROVIZACE**
Zadávací katedra: **Katedra výtvarného umění**

Zásady pro vypracování

Podle hesla méně je více (less is more) nebo méně je nuda (less is bore).

V tomto tématu se chci zabývat větou v zadání diplomové práce.
Podle hesla méně je více (less is more) nebo méně je nuda (less is bore).

V duchu hesla zadání chci rozvinout práci do různých podob. Od plastiky po servírovací tácek.
Chci taktéž využít svých zkušeností s prací s různými druhy keramických hmot
(od hmoty porcelánové po terakotu).

Mým cílem je stvořit soubor objektů, který reaguje na své okolí a odkazuje na autorovi
inspirace, strachy, život.

Výstupem by měla být volná sada objektů tří a více kusů. Různých velikostí a zpracování.

Rozsah průvodní zprávy: Min. 3 normostrany textu.

Rozsah teoretické části: **min. 3 normostrany textu**
Rozsah praktické části: **vyplyne ze zpracování DP**
Forma zpracování diplomové práce: **tištěná**

Seznam doporučené literatury:

HERAINOVÁ, M. *Sušení a výpal*. 1. vyd. Praha: Silikátový svaz, 2003. ISBN 80-903113-7-7.
CHLÁDEK, J. *Klasika porcelánu Čína a Evropa*. 1. vyd. Karlovy Vary: Mirror, 2007. ISBN 978-80-239-9872-6.
KOLESÁR, Z. *Kapitoly z dějin designu*. 1. vyd. Přel. K. Málková. Praha: Vysoká škola
uměleckoprůmyslová, 2004. ISBN 80-86863-03-4.
RILEY, N. *Dějiny užitého umění: vývoj užitého umění a stylistických proků od renesance
do postmoderní doby*. 1. vyd. Přel. M. Nejedlá, J. Novotná, P. Stříbrný. Praha: Slovart,
2004. ISBN 80-7209-549-8.

Vedoucí diplomové práce: **Doc. MgA. Gabriel Vach**
Katedra designu

Oponent diplomové práce: **MgA. Zuzana Svatíková**
Děkanát

Datum zadání diplomové práce: **29. května 2020**
Termín odevzdání diplomové práce: **30. dubna 2021**

Dle rozhodnutí č. j. 204/0004/2020-7
stanoven nový termín odevzdání BP 30.04.2021

L.S.

Doc. akademický malíř Josef Mištera v.r.
děkan

Mgr. Jindřich Lukavský, Ph.D. v.r.
vedoucí katedry

V Plzni dne 16. září 2020

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně a použil jen uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, červenec 2021

.....

podpis autora

Poděkování.

Komu všemu jen poděkovat...

Všem!

Díky vedení Sunarky. Přístup vedení školy a všech okolo ní v době pandemie byl skvělý a vše probíhalo tak téměř bez problémů. Univerzitní půda fungovala jako onen maják v bouři omezení a vlnách změn.

Velké díky směřuji k vedení našeho ateliéru. Přeci bez vás by naše diplomové práce nikdy nevznikly.

A taky díky Ing. Ivaně Stuchlové, která byla velmi nápomocná při získání informací ke studijnímu grantu.

A pak samozřejmě všem okolo mne. Rodině a přátelům.

:)

Obsah

1. Řešení problémů	9
2. Inspirace a průzkum	10
3. Tvorba	12
4. Popis výsledného díla.	15
5. Závěr	15
6. Resumé.	16
7. Seznam použitých zdrojů	17
Knižní a periodická literatura	17
Internetové zdroje	17
8. Seznam příloh	18

Do králičí nory.

Výraz králičí nora je metaforou pro vstup do neznáma, což je přesně to, co se děje v Alence v říši divů. Králičí nora je místo, kde všechno začíná.

Tak vás zvu k nahlédnutí do mé nory, neznáma i pro mne samotného.

Byť cesta norou bývá kostrbatá, občas zasypaná kamením, či odbočky na ní vás dostanou zpátky na start. Nepřestávejte zkoumat a věřte, že vždycky se nějaká cestička skrz nepropustná šera nory najdou.

Poslední semestr začíná, covidová pandemie neustupuje a já mám začít diplomovou práci.

Skvělý, říkám si, takhle budu ukončovat svoje studium na Sutnarce? Keramika bez dílny. Bez fyzického kontaktu s ostatními hrníkáři¹. Pouze každý čtvrtek na virtuálním meetingu. Nikdo nechce moc mluvit, Gabriel Vach tedy zahajuje konzultace, vypnuté kamery, jen občas dvojitě puštěné mikrofony narušuje monotónnost těchto dní. Myslel jsem si, že mě baví být ve své noře a řešit „virtuální keramiku“ Prvních pár dní si člověk si užívá nabytého volna, byť jeho podvědomí bije na poplach. *KERAMIKA TOME! Chybí ti to! DĚLEJ NĚCO!*

Ve virtuálním prostoru začínáme řešit co bude naším tématem diplomové práce. Já úzkostí řízený jedinec již vyšiluji ve čtvrtce semestru co tedy bude mou poslední prací na univerzitní půdě. Samozřejmě zatím netuším co chci vůbec dělat. Nejraději bych si jen tak modeloval mističky, motal se kolem pece a čekal na překvapení která nám připraví plynová pec. Takový malý Wonderland.

“If you don't know where you are going any road can take you there”²

1. Řešení problémů

Volné zadání se zdá jako velká zábava, ale často se tyto zadání stávají bičem pro studenta. Já sám jsem nebyl výjimkou a začal jsem přemýšlet o tématech, která jsme dostali k průzkumu. Vybral jsem si téma *Méně je více*³ a *více je méně*⁴. Které vycházejí ze slavných aforismů architekta Ludwig Mies van der Rohe a Roberta Venturiho.

Spojení těchto dvou jinotajů vířilo mnohé otázky. Zjišťoval jsem, že moje práce potřebuje nějaký klíč. Cítil jsem se tedy jako Alenka v říši divů⁵. A i nakonec jsem i toto dílo Lewise Carrolle požil jako volnou inspiraci pro svoji práci.

Díky hromadné konverzaci pomocí sociálních sítí se sežene materiál, prosím Markétu o 50 kilo modelovacího porcelánu. Ještě trochu a vážili bychom na stejno, já a moje huble porcelánové hmoty.

Věděl jsem, že chci ve své práci použít modelovací porcelán — nejen, že díky covidovém viru kolem nás, si mohu balík zabalit do batohu, vzít sebou jen to nejnnutnější pro tvorbu a klidně pracovat doma v kuchyni, nebo na koleji doslova na koleni. Aspekt drobné práce na koleni mě

¹ Hrníkář - keramik v ateliéru Sutnarky

² If you don't know where you're going, any road will take you there. | Boke Consulting. Boke Consulting [online]. Copyright © 2011 [cit. 18.07.2021]. Dostupné z: <http://bokeconsulting.com/strategy-ethics/goal-setting/dont-know-youre-going-road-will-take/> 18.07.2021

³ MIES VAN DER ROHE, LUWIG, PUENTE, MOISÉS, ed. Rozhovory s Miesem van der Rohe. Zlín: Archa, 2010. a Architektura. ISBN 978-80-904514-1-4. str.60

⁴ UNGERS, Liselotte. *O architektech: životy, díla, teorie : Alberti, Berlage, Boullée a Ledoux, Le Corbusier, Fischer z Erlachu, Ginzburg, Kahn, Jefferson, Loos, Mies van der Rohe, Palladio, Rossi, Schinkel, Smithsoniani, Ungers, Venturi a Scott-Brownová, Vitruvius, Wren, Wright*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-583-8.

⁵ CARROLL, Lewis. *Alice in Wonderland: Alenka v říši divů*. Přeložil Eva BARTOŠOVÁ. [Dubicko]: INFOA, [2021]. Zrcadlový text. ISBN 978-80-7547-599-2.

fascinoval a opravdu mě bavil, připadal jsem si, že bych mohl začít. Práce pomocí modelování mě velmi uklidňovala. Plastická hmota je opravdu dobrý terapeutický prostředek.

Začaly vznikat první prototypy drobných misek, nádobek a váziček. Taktéž jsem si ujasnil, že chci ve své práci využít barevné glazury. Důvodem byla možnost hlubšího projevu a vytváření charakteru.

Práce na koleni.

2. Inspirace a průzkum

Ve svém průzkumu jsem nadále zkoumal Éru Viktoriálské Anglie—v roce 1868, kdy Alenka byla vydána, zkoumá různé kulturní aspekty své doby. Opiové bary/vyrovňávání se svou osobností/tělem, narážky na královnu Viktorii aj. Dospělý čtenář tak může začít zkoumat toto dílo.

Na radu prof. Gabriela Vacha jsem si taktéž shlédl mistrovské dílo Jana Švankmajera Něco z Alenky a hledal inspiraci v jeho surrealistickém díle, které rozvádí Alenku tak trochu jinak. Stop motion je kouzelná záležitost. A práce J. Švankmajera je opravdovým inspirativním zdrojem.

A kombinací těchto vlivů začala vznikat moje diplomová práce.

Zaměřil jsem se tedy na volnou modelaci z ruky, jak je psáno v předchozích řádcích. První kousky začaly vznikat jako takový vnitřní vtip mezi mnou a A. Liškovou – všechny ty drobné modelované misky a objekty... Na co? Přeci na olivky. Tento vtip vznikl jednou na společné modelovací akci, kdy jsme poslouchali podcast Butchy od radio Wave—díl o kávě, který se pomalu zvrhnul o diskuzi o olivách. Po té se mě Alena ptala, na co tedy vyrábím, ty podivné tvary? Na co jsou? K čemu slouží? No přece na olivy!

Ale teď trochu vážně, ve svých výtvorech vidím určitou sebereflexi a hledání cesty, kde vidím určitou rozpolcenost mezi užitým uměním, objektem a interiérovým solitérem a vlnou drobnou plastikou.

Já osobně jsem nikdy nebyl v tomto směru konkrétní. Což může vést k rozkolu. Objekty, které jsem stvořil, bych pojal jako otevřenou cestu, ve které si rád zkouším různé přístupy, technologické postupy, jejich boření.

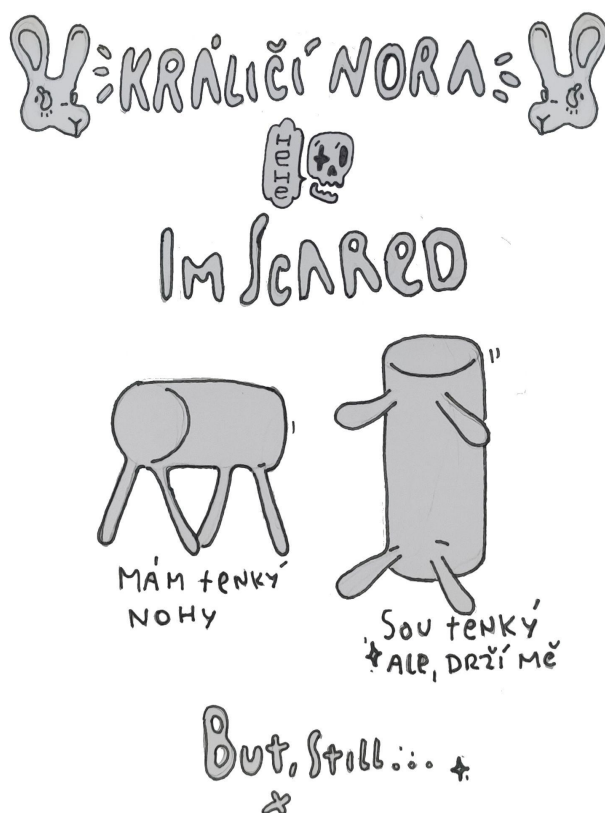
Na keramické tvorbě je nádherné to, jakými procesy si jeden jediný kus může projít. Někdy to bývá i prokletí. Jen si vybrat.

3. Tvorba

Začal jsem vytvářet první objekty na počítači, povětšinou modelované 3D software. Vytisknuté objekty jsem nadále odléval a vytvořil si první kusy. V tu chvíli mi přišly tyto objekty jako příliš vágní a chyběla jim jiskra kterou bych očekával. Ano, krásný čistý porcelán je úžasná záležitost, byť trochu trochu nudná a to díky svým omezením – teploty výpalu jsou příliš vysoké, student se musí vyhnout určitým tvaroslovím, jinak hrozí u hmoty, jak při lití, tvarování a výpalu problémy. Vše je ale vykoupeno ušlechtilostí a čistotou.

Své první kousky jsem tedy začal kombinovat s ruční modelací, či jsem využil problémových vlastností hmoty.

Tvarosloví—nechci se řídit nějakým určitým vodítkem, spíše mne zajímá komunikace mezi různými tvary a prostředím, v kterém se nachází.

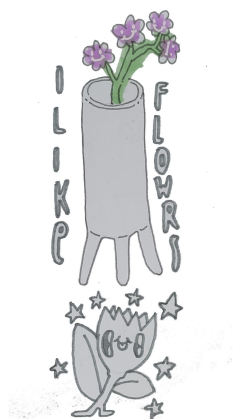

Mohé nádoby — vázy na drobný květ jsou čistě lité válce, doplněné modelací. Dotvářím jim nožičky s extrudérem. Tyto objekty jsou nadále dotvářeny pomocí glazur a engob. Často u těchto objektů hrozí zhroucení při výpalu. Porcelán se při vysokých teplotách rád kroutí a deformuje, tomu lze zamezit poměrně jednoduchým trikem, který užívají keramici po tisíce let. A to obyčejnou trojnožkou.

<https://www.comuseum.com/ceramics/yuan/>

Miska z období Yuan. Čína.

Keramické objekty procházejí výpalem já sám je nadále dotvářím dodatečnými výpaly na nižší teplotu –glazury určené na nízký výpal mají širší barevnou šálu a možnosti efektů. Nebo využiji glazury na nízkou teplotu a „přepálím je“, díky tomu dochází ke stékání glazury a změně barvy, výsledkem bývá zajímavý „pohyb skelné hmoty“.

Mnohé kusy jsou často několikrát přepáleny. Tyto rozhodnutí o přepalu nechávám volně svému úsudku. Pálím vícekrát, neb některé kusy díky tomuto procesu získávají na zajímavém charakteru- glazury se více stékají, tvary se deformují a vznikají tím tak jedinečné kusy.

Ručně modelované kusy. Ony „misky na olivky“ Tyto kusy bych nazval svoji art terapií, v nejhorsích chvílích stresu, paniky a jiných úzkostí. Snaha vyrobit něco užitečného, nakonec

vedla k rozhodnutí propojení volné modelace a drobného solitérního kusu. Jde primárně o snahu dostat ze své osoby záporné pocity a přeměnit tuto negativní energii v něco mnohem lepšího. Ale, tím nechci naznačit že modelují z porcelánu pouze tehdy když se cítím nejhůře, spíše jde o zaměření činnosti rukou působící jako magický trik na mozek. Člověku se pročistí podvědomí.

Miska na vše a na nic. Ale především na olivy!

Nadále kusy tvořené litím, jsou buď ponechány pouze v čistém provedení, či si jsou upravovány pomocí nízkotavných glazur. Tyto glazury jsem si mohl dovolit díky finančnímu grantu na naší univerzitě.

Glazury nadále míchám s oxidy kovů jako kobalt a oxid mědi, pro dosažení různých efektů. Taktéž jsem si často do glazury přidával magnesium, které vytváří krystalické výkvěty v glazuře. Moji oblíbenou kombinací je kobaltová modř + přesycení magnéziem – při výpalu v plynové peci dochází k tvorbě růžových krystalů na povrchu.

Nadále jsem začal využívat zbytky z dílny a tvořil jsem s nimi různé stavěné/slinuté kusy, které jsem lepil pomocí glazury smíchané s kostním popelem — díky tomu glazura snížila svoji teplotu tavení - Kostní popel⁶ funguje jako výborné tavivo a zároveň dodává povrchu materiálu jemný modrozelený efekt.

Díky četným výpalům či nedodržením správných postupů docházelo k „pohybu“ a změně keramických kusů – v jednotlivé charaktery.

Mnohé kusy již nejsem schopen napodobit ve stejné míře—krása změny výpalu je neopakovatelná.

Ze zbytků jsem si zkoušel sestavovat konstrukce inspirované klasickou hrou v lese “stavby vilích domečků”.

⁶ Bone Ash. [online]. Dostupné z: <https://digitalfire.com/material/bone+ash> 18.7.2021

Tyto kusy často padly při výpalu a zůstal mi stát jenom ten nejmenší objekt. Od tohoto postupu jsem nakonec odpustil neb výsledky nebyly uspokojivé a já stejně již zaměřil svoji pozornost na další "experimenty". A hledání nové cesty.

Díky možnosti využití 3D tisku pomocí keramické hmoty jsem si vyzkoušel i i tyto možnosti. Ale i tato cesta se mi zdála velmi nudná a opakující se. Tím nechci popřít jejich kvality, v danou dobu jsem si takto svoji práci nepředstavoval.

Ale experiment s 3D tiskem mi ukázal že mohu využít 3D tisku a jeho odnoží k dalším možnostem uprav finálních kusů.

Kombinované kusy- Jsem velkým příznivcem 3D tisku a podobných technologií. Využil jsem množství pracovat stiskem pomocí Světlocitlivé pryskyřice (SLA tisk) a některé kusy dosáhli finální podoby pomocí různých přídavek v podobě trojnožek a podložek.⁷

Díky těmto cestičkám které se různě protínaly a vznikaly keramické/pryskyřičné kousky keramiky a objektů.

Cesty se mění.

4. Popis výsledného díla.

Výsledkem je kolekce objektů různých velikostí a použití od drobné plastiky po miskou. Tato práce by se tedy dala nazvat otevřenou a vítající/vyzývající k dalšímu růstu a rozvoji. Díky tomuto projektu jsem se ujistil že moje tvorba má smysl a je pro mne záchytným bodem. Jsem člověkem který se rád podceňuje a klade si klacky pod nohy. Ale díky tomuto projektu cítím že jsem schopen být kreativní osobností. A překonávat tyto problémy. Byť má keramika není dokonalá, vypovídá o mé snaze a našením práce s ní. A nikdy mne nepřestane udivovat. Doufám že člověk který si bude moci prohlédnout moji kolekci pocítí stejnou radost jako cítím já sám.

5. Závěr

Jsem rád že jsem si mohl závěrečnou práci takto užít. Byť tu byly překážky buď ve mně samotném či díky pandemii nastala různá omezení, bavilo mě jak jsme v ateliéru keramiky pracovali. Sledovat vývoj své práce a hodnotit změny ve vývoji mého osobního mikrokosmu mne velmi těšilo. A to bylo pro mě nejdůležitější. Byť to zní sobecky „umění“ dělám pro sebe. Považuji tento projekt za otevřenou cestu na které bych rád pokračoval.

⁷ <https://all3dp.com/2/uv-resin-3d-printer-what-is-it/>

Studium na Sutnarce bylo neopakovatelné. Musím říci že celková atmosféra a kreativní podhoubí školy a ateliéru mi bude velice chybět. Utnout kontakt ale nechci a doufám že jsem dokázal navázat přátelských spojení.

A děkuji hlavně Vám Gabrieli a Markéto.

Jste boží.

Díky.

Tom

:)

6. Resumé.

The result is a collection of objects ranging in size and use from small sculptures to bowls. This work could therefore be described as open and welcoming to further growth and development.

Through this project I have made sure that my work has a purpose and forms a reference point for me. I am a person who likes to underestimate myself and put sticks under my own feet. But this project makes me feel that I am capable of being a creative person. And overcome these problems.

Even though my ceramics are not perfect, they are a reflection of my effort and dedication to work on them. And it never ceases to amaze me. I hope that the person who will be able to see my collection will feel the same joy as I do.

7. Seznam použitých zdrojů

Knižní a periodická literatura

MIES VAN DER ROHE, Ludwig, PUENTE, Moisés, ed. Rozhovory s Miesem van der Rohe. Zlín: Archa, 2010. a Architektura. ISBN 978-80-904514-1-4. str.60

UNGERS, Liselotte. *O architektech: životy, díla, teorie : Alberti, Berlage, Boullée a Ledoux, Le Corbusier, Fischer z Erlachu, Ginzburg, Kahn, Jefferson, Loos, Mies van der Rohe, Palladio, Rossi, Schinkel, Smithsonian, Ungers, Venturi a Scott-Brownová, Vitruvius, Wren, Wright*. Praha: Slovart, 2004. ISBN 80-7209-583-8.

CARROLL, Lewis. *Alice in Wonderland: Alenka v říši divů*. Přeložil Eva BARTOŠOVÁ. [Dubicko]: INFOA, [2021]. Zrcadlový text. ISBN 978-80-7547-599-2.

Internetové zdroje

Bone Ash. [online]. Dostupné z: <https://digitalfire.com/material/bone+ash> 18.7.2021
<https://all3dp.com/2/uv-resin-3d-printer-what-is-it/>

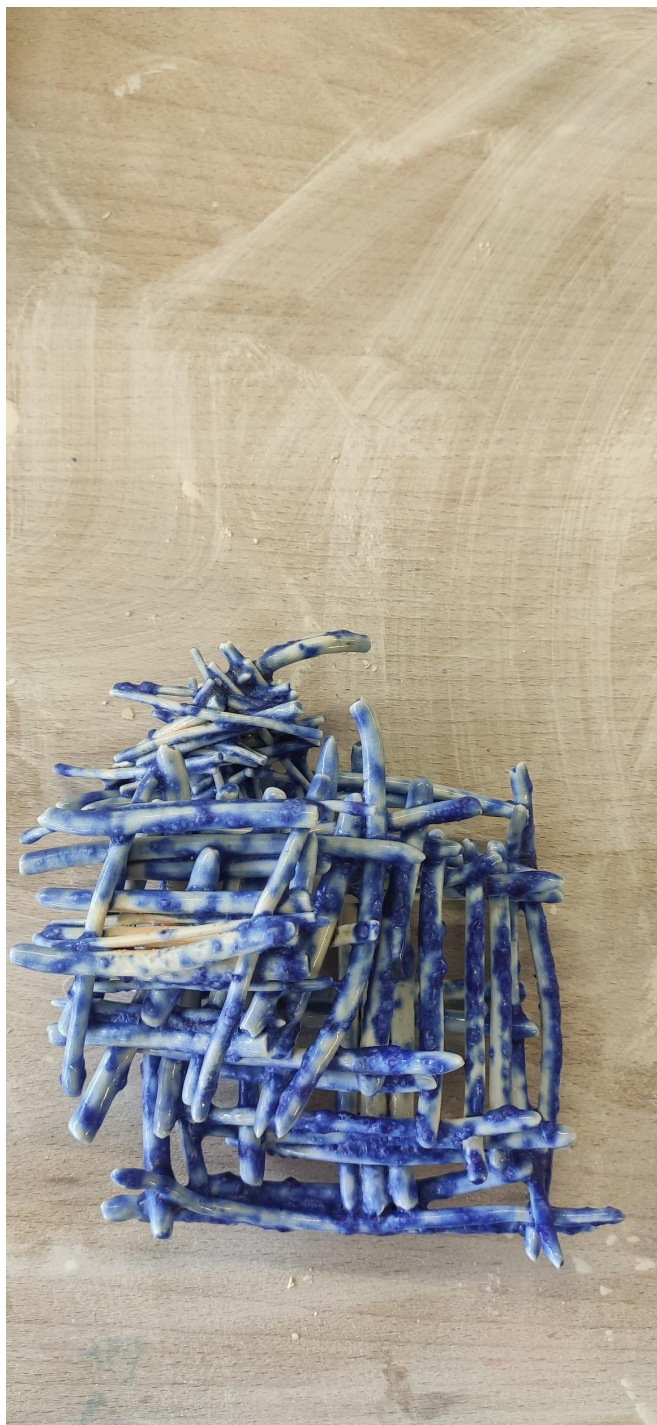
If you don't know where you're going, any road will take you there. | Boke Consulting. Boke Consulting [online]. Copyright © 2011 [cit. 18.07.2021]. Dostupné z: <http://bokeconsulting.com/strategy-ethics/goal-setting/dont-know-youre-going-road-will-take/> 18.07.2021

8. Seznam příloh

Příloha 1 Modely z 3D tisku

Příloha 2
Pokusy

Příloha 3
Další pokusy

Příloha 4
Výpaly

Příloha 5
Pokusy s resinem

Příloha 6

Konečné kusy.

